

ทศท. 171
วันที่ 14 พ.ย. 2567 เวลา 15.30 น
เวลา 16.02

ด่วนที่สุด

ที่ ดศ ๐๑๐๐.๔/๓๐๓

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความเห็นชอบต่อการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Partnership Agreement: DEPA)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
- เอกสารความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) และคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ
 - สำเนาหนังสือคำสั่งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ ๙๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕
 - ร่างกรอบการเจรจาความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล
 - เอกสารกระบวนการขอเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA Accession Process) และคำแปลอย่างไม่เป็นทางการ
 - ผลการศึกษาเรื่องความเป็นไปได้และความพร้อมของไทยในการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA
 - สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๗/๑๗๓ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗
 - สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๓๐๒/๑๑๒๒ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗
 - สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๖๐๓/๓๘๓๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗
 - สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๑๐/๑๔๓๑๗ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๗

ด้วย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมขอเสนอเรื่อง ขอความเห็นชอบต่อการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Partnership Agreement: DEPA) มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีได้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy Partnership Agreement: DEPA) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงต้องเสนอเรื่องการขอเข้าร่วมเจรจาท่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเข้าร่วมการเจรจา ตามมาตรา ๔ (๗) ของพระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และโดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเสนอกรอบการเจรจา ท่าทีของไทย ในการเจรจา หรือการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เพื่อให้เป็นไปตาม มาตรา ๔ (๗) ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้น ร่างกรอบการเจรจาความตกลง DEPA จึงต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนการเจรจา เพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA ด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตามความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ

๒. ความเร่งด่วนของเรื่อง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีความจำเป็นที่จะต้องเสนอขอความเห็นชอบ ต่อการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัลจากคณะรัฐมนตรี เนื่องจากปัจจุบันมีประเทศที่ขอเจรจาเข้าร่วมเป็นภาคีอย่างเป็นทางการ และอยู่ระหว่างรอเข้ากระบวนการ ขอเข้าร่วมการเจรจาความตกลง DEPA เป็นจำนวนมาก จึงขอความกรุณาเสนอเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรี ในโอกาสแรก หรือภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๗

๓. สารสำคัญและข้อเท็จจริง

๓.๑ สิงคโปร์ ซิลี และนิวซีแลนด์ ได้เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง DEPA เป็นการเฉพาะ ในรูปแบบที่แยกออกจากความตกลงการค้าเสรีที่ครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัล ไว้ในความตกลงฉบับเดียว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และความตกลงดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ สาธารณรัฐเกาหลีได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกล่าสุด และยังมีประเทศที่แจ้งความประสงค์ขอเจรจาเข้าร่วมเป็นภาคีอย่างเป็นทางการแล้ว ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน แคนาดา และคอซอวโก โดยมีประเทศที่อยู่ระหว่างรอเข้ากระบวนการขอเข้าร่วมเป็นภาคี ได้แก่ เปรู และ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

๓.๒ ความตกลง DEPA เป็นสนธิสัญญาที่สิงคโปร์หวังที่จะพัฒนาแนวทางการทำงาน ระหว่างประเทศในด้านการค้าและความร่วมมือในเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำงาน ร่วมกันในการพัฒนามาตรฐาน ระบบ และกฎเกณฑ์ของการค้าดิจิทัล โดยสิงคโปร์ได้มีการผลักดันให้ไทย เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง DEPA อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ซึ่งรัฐบาลไทย โดยกระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้จัดตั้งคณะทำงานรองรับการเข้าร่วมการเจรจา เพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยเห็นว่า การเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง DEPA น่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดกับประเทศไทย ทั้งนี้ ที่ผ่านมา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าว อาทิ การจัดตั้ง คณะทำงานพิจารณาความเป็นไปได้และความพร้อมของไทยในการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคี ความตกลง DEPA เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูล และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือเศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงกิจกรรมหรือโครงการสนับสนุนการพัฒนาความร่วมมือเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ระบบ เศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ รวมไปถึงการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๗ ณ โรงแรม เดอะ แลนด์มาร์ค กรุงเทพฯ และผ่านระบบการประชุมทางไกล

๓.๓ สารระสำคัญของความตกลง DEPA มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมมาตรฐานดิจิทัลเพื่อความเชื่อมโยงระหว่างภาคี รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการและผู้บริโภคในการทำการค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดน นอกจากนี้ ความตกลง DEPA มีจำนวน ๑๖ โมดูล (Module) ซึ่งเป็นความตกลงที่มีขอบเขตกว้างและครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัลและการค้าอย่างรอบด้านใน ๑๐ ประเด็นสำคัญ ได้แก่

(๑) การอำนวยความสะดวกทางธุรกิจและการค้า - ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การส่งเสริมการค้าไร้กระดาษ กรอบข้อตกลงการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศ โลจิสติกส์ การออกใบแจ้งหนี้ทางอิเล็กทรอนิกส์ การขนส่งด่วน และการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

(๒) การปฏิบัติต่อสินค้าดิจิทัลและสิทธิที่เกี่ยวข้อง - เป็นการยืนยันระดับที่มีอยู่เดิมของพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผลิตภัณฑ์ดิจิทัล และประเด็นที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ (๑) อากาศศุลกากรโดยไม่ขัดขวางการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมภายในประเทศ (๒) การไม่เลือกปฏิบัติต่อผลิตภัณฑ์ดิจิทัล และ (๓) ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการเข้ารหัสข้อมูล

(๓) ด้านข้อมูล - ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีกรอบกฎหมายว่าด้วยการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การโอนถ่ายข้อมูลข้ามพรมแดนโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และตำแหน่งที่ตั้งของอุปกรณ์สารสนเทศ

(๔) การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความยั่งยืน - ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความร่วมมือด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ความปลอดภัยและความมั่นคงทางออนไลน์ที่กำหนดให้ภาคีต้องให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว

(๕) ความเชื่อมั่นของธุรกิจและผู้บริโภค - ความตกลง DEPA กำหนดให้ภาคีต้องจัดให้มีมาตรการที่ทำให้ข้อความอิเล็กทรอนิกส์เชิงพาณิชย์ที่ไม่นับประสงค์ให้น้อยที่สุด รวมถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับความยินยอมของผู้รับข้อความอิเล็กทรอนิกส์เชิงพาณิชย์ การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคออนไลน์และหลักการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

(๖) ตัวตนทางดิจิทัล กำหนดให้ภาคีตระหนักถึงความร่วมมือในการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกัน ซึ่งตัวตนทางดิจิทัลเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจดิจิทัล โดยการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและข้อกำหนดเกี่ยวกับตัวตนทางดิจิทัล การนำกฎระเบียบดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ มาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยและการยอมรับการใช้งานของผู้ใช้

(๗) แนวโน้มและเทคโนโลยียุคใหม่ - ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มและเทคโนโลยียุคใหม่ ได้แก่ ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีทางการเงิน ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ โดยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และความร่วมมือในนโยบายการแข่งขัน

(๘) นวัตกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัล - ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องโดเมนสาธารณะ นวัตกรรมข้อมูล ความเป็นไปได้ของนวัตกรรมข้อมูลและกรอบความร่วมมือในการแบ่งปันข้อมูลและข้อมูลเปิดของภาครัฐ โดยภาคีความตกลง DEPA ต้องพยายามจัดให้มีข้อมูลเปิดที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ

(๙) ความร่วมมือด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - เป็นความร่วมมือเพื่อเสริมโอกาสทางการค้าและการลงทุนสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเศรษฐกิจดิจิทัล การแบ่งปันข้อมูล เพื่อเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนได้ง่ายขึ้น และเวทีความร่วมมือด้านวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านดิจิทัล เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง SMEs ระหว่างกันได้

(๑๐) การมีส่วนร่วมทางดิจิทัล - กำหนดให้ภาคีตระหนักถึงโอกาสที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวและการอำนวยความสะดวกเศรษฐกิจดิจิทัลที่จะส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนของภาคี โดยความตกลง DEPA จัดให้มีช่องทางในการสนับสนุนความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและระหว่างบุคคล รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๓.๔ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานรองรับการเข้าร่วมการเจรจาภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่ ๙๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำหน้าที่ประธานคณะทำงาน ประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ และได้จัดให้มีการประชุมคณะทำงาน FTA ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ เพื่อพิจารณาร่างกรอบการเจรจาความตกลง DEPA ซึ่งได้ยกร่างขึ้นโดยใช้กรอบการเจรจาการค้าเสรีในกรอบต่าง ๆ อาทิ กรอบความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป กรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศกับสหภาพยุโรป และกรอบการเจรจาจัดทำความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ (Comprehensive Economic Partnership Agreement: CEPA) กับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) รวมทั้งในกรอบความตกลงอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เศรษฐกิจดิจิทัล หรือการค้าดิจิทัล อาทิ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโด - แปซิฟิก รอบกรุงเทพฯ (Indo - Pacific Economic Framework: IPEF) ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว

ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะทำงานฯ ได้มีมติเห็นชอบร่างกรอบการเจรจา DEPA ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย (๑) ให้มีการส่งเสริมอำนวยความสะดวก และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจดิจิทัล (๒) ให้ความสำคัญของรัฐในการใช้มาตรการที่จำเป็น และ/หรือ กำหนด ข้อยกเว้น ข้อจำกัดในการคุ้มครองผู้บริโภค ความปลอดภัยของผู้บริโภค รักษาความมั่นคงปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (๓) ให้คำนึงถึงการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่รวดเร็ว และความจำเป็นที่จะต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านนโยบายสาธารณะ (๔) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับกฎระเบียบ แนวทาง และนโยบาย ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วน และ (๕) ให้มีการเจรจาในประเด็นการลดอุปสรรคจากมาตรการทางการค้าต่อเศรษฐกิจดิจิทัล โดยคำนึงถึงศักยภาพ ความพร้อมและประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อไทย อาทิ การยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๓.๕ กระบวนการขอเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล มีลำดับขั้นตอน ดังนี้ (๑) การขอเข้าร่วมอย่างไม่เป็นทางการ (๒) การแจ้งให้ทราบของประเทศที่ต้องการเข้าเป็นภาคี (๓) คำขอในการเริ่มต้นกระบวนการขอเข้าร่วมเป็นภาคี (๔) คณะทำงานว่าด้วยการเข้าร่วมเป็นภาคี (๕) ความเห็นชอบจากคณะกรรมการร่วม (๖) ตราสารการเข้าร่วม และ (๗) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน โดยที่ประเทศที่ต้องการเข้าเป็นภาคี จำเป็นต้องแสดงความประสงค์ในการขอเข้าร่วม DEPA กับผู้ลงนามและสมาชิกทั้งหมดของ DEPA อย่างไม่เป็นทางการ ก่อนที่จะยื่นคำขอการเข้าร่วมอย่างเป็นทางการ นอกจากนั้น ประเทศที่ต้องการเข้าเป็นภาคี จะต้องแจ้งให้ประเทศนิวซีแลนด์ในฐานะผู้เก็บรักษาสนธิสัญญา ให้ทราบถึง คำขอเปิดการพูดคุยอย่างเป็นทางการว่าด้วยคำขอการเข้าร่วมเป็นภาคี DEPA และผู้เก็บรักษาสนธิสัญญา จะเป็นผู้รับหนังสือและส่งต่อคำขอการเข้าร่วมเป็นภาคีฯ ดังกล่าว ให้กับประเทศผู้ลงนามและประเทศสมาชิก DEPA ทั้งหมด

คณะกรรมการการร่วมจะเป็นผู้ตัดสินใจโดยการใช้การลงมติแบบเอกฉันท์ในการตัดสินใจว่าจะยอมรับเงื่อนไขในการขอเข้าร่วมเป็นภาคี ที่เสนอโดยคณะทำงานว่าด้วยการเข้าร่วมเป็นภาคีหรือไม่ หากคณะกรรมการการร่วมเห็นชอบกับเงื่อนไขในการเข้าร่วมเป็นภาคี และเชิญประเทศ ที่ต้องการเข้าเป็นภาคี ซึ่งจะเปลี่ยนสถานะเป็น “ผู้สมัครเข้าร่วม” เพื่อเตรียมการเป็นประเทศสมาชิก DEPA คณะกรรมการการร่วมจะกำหนดกรอบเวลา ๖ เดือน ซึ่งอาจขยายกรอบเวลาได้ผ่านการตกลงของประเทศสมาชิก DEPA สำหรับให้ผู้สมัครเข้าร่วม จัดทำ และยื่นตราสารการเข้าร่วมต่อผู้เก็บรักษาสนธิสัญญา เพื่อเป็นการตอบรับเงื่อนไขในการเข้าเป็นสมาชิก รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

๔. ประโยชน์และผลกระทบ

๔.๑ ผลการศึกษาเรื่อง ความเป็นไปได้และความพร้อมของไทยในการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้มอบหมายบริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการศึกษา ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑ การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA เป็นหนึ่งในปัจจัยสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและการค้าของไทย

ความตกลง DEPA เกิดขึ้นในช่วงที่เกิดการหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการค้าระหว่างประเทศและห่วงโซ่อุปทาน เนื่องมาจาก COVID - 19 การควบคุมโรคระบาดในไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้า การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลงนี้จะช่วยให้ไทยมั่นใจขึ้นว่าจะสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจและการค้าโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งการเข้าร่วมการเจรจา จะเป็นกลยุทธ์ในการฟื้นฟูการค้าและกระตุ้นการเติบโตของความสัมพันธ์ทางการค้าด้านดิจิทัลที่มากขึ้น และเป็นโอกาสของไทยที่จะส่งออกสินค้าที่หลากหลาย ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพในการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในภาคการส่งออกได้ต่อไปด้วย ทำให้โครงสร้างการค้าแข็งแกร่งขึ้น ซึ่งจะเป็นรากฐานของระบบที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล อันจะมีส่วนสำคัญในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยและโลก

๔.๑.๒ การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA สร้างโอกาสในการสร้างและวางกรอบมาตรฐานการค้าดิจิทัลของโลก

กฎเกณฑ์และมาตรฐานสากลเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเทคโนโลยีพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลให้ปัญหาใหม่ ๆ เริ่มปรากฏขึ้น การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA เป็นโอกาสในการทำให้กฎระเบียบของการค้าดิจิทัลเหมาะสมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ประเด็นเหล่านี้ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค การรักษาความเป็นส่วนตัว แวดล้อมทางการค้าที่มีกฎเกณฑ์สูง ตลอดจนการทำให้การค้าดิจิทัลเป็นประโยชน์กับทุกกลุ่มอย่างแท้จริง โดยที่ความตกลงครอบคลุมด้านการค้าดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นต่อประเทศเศรษฐกิจขนาดเล็กอย่างประเทศไทย ผู้ส่งออกด้านดิจิทัลของไทยมีขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ ดังนั้น จึงมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบระหว่างประเทศและนโยบายภายในประเทศมากกว่าผู้ส่งออกขนาดใหญ่ ทั้งนี้ ความตกลง DEPA ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกัน จึงเปิดกว้างในการขยายขอบเขตและจำนวนประเทศสมาชิก ซึ่งการมีประเทศที่เข้าร่วมในอนาคตจะช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งออกของไทย

๔.๑.๓ การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA สร้างความเชื่อมั่นที่มีต่อประเด็นเศรษฐกิจยุคใหม่

ความตกลง DEPA เป็นการสร้างกฎระเบียบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์สำหรับการค้า และแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ความท้าทายด้านการค้าในปัจจุบันมาจากการแพร่ระบาดของ COVID – 19 และแนวคิดการกีดกันทางการค้าที่อาจสร้างความไม่แน่นอนให้กับภาคธุรกิจและเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ไทยและประเทศคู่ค้าจะพัฒนาความตกลงทางการค้าเสรีในทุกประเด็น การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคี DEPA จึงมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากมุ่งเน้นไปที่ปัญหาด้านการค้าประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การมีความตกลงนี้จะแสดงให้เห็นว่าประเทศสมาชิกสามารถร่วมกันจัดการปัญหานโยบายการค้าแนวใหม่ แม้ว่าทั่วโลกมีแนวโน้มไปสู่การกีดกันทางการค้า

๔.๑.๔ การเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA สร้างโอกาสใหม่ให้ธุรกิจเพื่อให้สามารถแข่งขันได้

ความตกลง DEPA ประกอบด้วยพันธกรณีที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางดิจิทัล และความร่วมมือของทุกกลุ่ม ทั้งนี้ ภายใต้ความตกลงฯ มีการระบุมือร่วมมือกันในการสร้างการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลของธุรกิจและผู้บริโภคทุกกลุ่ม ทั้งผู้ประกอบการ SMEs รายย่อย ธุรกิจและผู้คนในชนบท รวมถึงกลุ่มทางเศรษฐกิจสังคมนระดับล่าง พันธกรณีเหล่านี้ เป็นโอกาสให้เกิดการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่าการค้าที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

๔.๒ ประโยชน์ที่จะได้รับ

จากผลการศึกษาความเป็นไปได้และความพร้อมของไทยในการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA ได้มีข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ไทยควรพิจารณาเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA โดยระบุหลักการสำคัญ ๓ ข้อ ในการสนับสนุนให้ไทยเข้าร่วมการเจรจาดังกล่าว ได้แก่ (๑) เป็นการสร้างความเชื่อมั่นที่มีต่อประเด็นเศรษฐกิจดิจิทัลยุคใหม่ โดยไม่ถูกชาวต่างชาติมองว่าไทยมีแนวคิดในการกีดกันทางการค้า (๒) เป็นการสร้างโอกาสใหม่ให้กับธุรกิจและกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ และรักษาประโยชน์ไทยจากการผลักดันการดำเนินการตามพันธกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการประชุมเจรจาเวทีต่าง ๆ และ (๓) เป็นการยกระดับกฎเกณฑ์ด้านเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นผลดีกับภาพลักษณ์ของประเทศ อีกทั้งการเข้าไปร่วมอยู่ในภาคีความตกลง DEPA จะเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองด้านการค้าเสรีดิจิทัลในเวทีอื่น ๆ อีกด้วย

๔.๓ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

๔.๓.๑ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบเชิงบวกต่อเศรษฐกิจไทย คาดว่ามาจากมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าและธุรกิจ ซึ่งส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า มาตรการเหล่านี้จะช่วยลดภาระการบริหารงานและต้นทุนสำหรับภาคธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับเอกสารทางการค้า และใบแจ้งหนี้ โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ที่เป็นธุรกิจส่วนใหญ่ในไทย นอกจากนี้ การลดต้นทุนทางการค้าจะช่วยพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการทำกำไรของทั้งธุรกิจผู้ส่งออกและนำเข้า อีกทั้งผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากราคาสินค้าที่ลดลงที่เป็นผลมาจากต้นทุนทางการค้าที่ลดลง รวมทั้งขั้นตอนศุลกากรที่รวดเร็วขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและผู้บริโภคด้วย ทั้งนี้ บางธุรกิจอาจสามารถนำเอกสารแจ้งหนี้และเอกสารการค้าอื่น ๆ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ โดยปรับระบบสารสนเทศภายในองค์กรและกระบวนการทางธุรกิจที่มีอยู่เดิมเพียงเล็กน้อย

๔.๓.๒ ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม อาจกระทบต่อการจ้างงาน ซึ่งคาดว่าจะมีเพียงเล็กน้อย แต่การจ้างงานจะได้รับผลสืบเนื่องจากธุรกิจที่ประหยัดต้นทุนทางการค้าได้มากขึ้น ทั้งนี้ DEPA มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผู้ส่งออกและ SMEs ซึ่งเผชิญกับต้นทุนทางการค้าสูง แต่มีทรัพยากรภายในที่น้อยกว่าในการตอบสนองและปรับตัว ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและการทำกำไรของ SMEs ผู้ส่งออก โดยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อ SMEs เพิ่มขึ้น และช่วยลดความเหลื่อมล้ำและโอกาสทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ การเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง DEPA มีแนวโน้มที่จะไม่ส่งผลกระทบเชิงลบทางวัฒนธรรมของไทย เนื่องจากความตกลง DEPA มีมาตรการป้องกันที่ทำให้มั่นใจว่า ไทยจะคงไว้ซึ่งความสามารถในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของนโยบายทางวัฒนธรรม เช่น การสนับสนุน ศิลปะและวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ความตกลง DEPA ระบุเพิ่มเติมว่า ภาคีอาจใช้มาตรการ สนับสนุนศิลปะสร้างสรรค์อันมีคุณค่าของชาติ และอาจรวมถึงกิจกรรมทางศิลปะอื่น ๆ เช่น ละคร การเต้นรำ ดนตรี วรรณกรรม ประเพณีดั้งเดิมของชนพื้นเมือง และสื่อดิจิทัล

๔.๓.๓ ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม คาดว่าจะมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจาก ความตกลง DEPA ไม่มีพันธกรณีที่กล่าวเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการค้าดิจิทัลและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ความตกลง DEPA อาจส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าดิจิทัลในวงกว้าง จากการค้าที่ลดการใช้กระดาษและทรัพยากรมากขึ้น

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕

๕. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา หรือการสูญเสียรายได้

ไม่มี

๖. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า ร่างกรอบการเจรจา ความตกลง DEPA เป็นเอกสารแนวทางการกำหนดท่าทีของไทยในภาพรวม เกี่ยวกับการส่งเสริมอำนวยความสะดวก และความร่วมมือทางการค้าผ่านเศรษฐกิจดิจิทัล โดยยังไม่มีการทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างกัน กรณีนี้จึงไม่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับการเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อนึ่ง หากในการเจรจาจัดทำความตกลงหุ้นส่วนด้านเศรษฐกิจดิจิทัล จะมีการทำความตกลงระหว่างกัน กระทั่งดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจะต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาก่อนการทำความตกลงนั้น ตามมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และหากความตกลงฯ ดังกล่าว มีเนื้อหาที่ก่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ ก็จะเข้าลักษณะเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญฯ โดยหากการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหนังสือสัญญานั้นต้องมีการออกพระราชบัญญัติ หรือหนังสือสัญญานั้น อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การค้าหรือการลงทุนของประเทศ อย่างกว้างขวางตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญฯ จะต้องเสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภาด้วย

๖.๒ กระทรวงการต่างประเทศ ไม่มีข้อขัดข้องในหลักการต่อการที่ไทยจะเจรจา เพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA และไม่ขัดข้องต่อสารัตถะของร่างกรอบการเจรจาฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า โดยที่ความตกลง DEPA เป็นความตกลงที่เจรจาเสร็จสิ้นแล้ว ไทยจะสามารถเจรจาต่อรองในข้อบทต่าง ๆ ได้ มากน้อยเพียงใด และการเข้าร่วมเจรจาจัดทำความตกลง DEPA ซึ่งจัดทำขึ้นระหว่างสาธารณรัฐชิลี นิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก่อให้เกิดพันธกรณีภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเป็นสนธิสัญญา

/ ตามกฎหมาย...

ตามกฎหมายระหว่างประเทศ และเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี แต่หากไทยสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ความตกลง DEPA ได้โดยไม่ต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญาของความตกลง DEPA ก็ไม่เป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ ที่จะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา อย่างไรก็ตาม ร่างกรอบการเจรจา เป็นเพียงการกำหนดแนวทางและหัวข้อหลักของการเจรจา สำหรับฝ่ายไทย จึงไม่มีประเด็นพิจารณาเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญฯ อนึ่ง โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเสนอกรอบในการเจรจาทำที่ของไทยในการเจรจา หรือการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๔ (๗) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนั้น ร่างกรอบการเจรจา จึงต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA

๖.๓ กระทรวงพาณิชย์ ไม่มีข้อขัดข้องต่อการเข้าร่วมเจรจาจัดทำความตกลง DEPA เนื่องจากพันธกรณีของความตกลง DEPA ส่วนใหญ่เป็นประเด็นพื้นฐานที่ไทยได้เคยมีการเจรจาหรืออยู่ระหว่างเจรจาจัดทำภายใต้บทบาทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์/การค้าดิจิทัลในความตกลงที่ไทยเข้าร่วม และมีความสอดคล้องกับกฎหมายของไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังครอบคลุมถึงประเด็นความร่วมมือใหม่ ๆ ที่เป็นความสนใจ และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของไทยในปัจจุบัน อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (Digital ID) นอกจากนี้ กระทรวงพาณิชย์เห็นว่า กรอบการเจรจา ควรมีความยืดหยุ่นเพียงพอเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ รวมถึงให้มีระยะเวลาปรับตัวและ/หรือเจรจาตกลงหรือมีเงื่อนไขเพิ่มเติมกับภาคีได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในภาพรวมของไทย

๖.๔ กระทรวงการคลัง ไม่มีข้อขัดข้องต่อการเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA เนื่องจากจะเป็นการส่งเสริมให้มีการอำนวยความสะดวก และความร่วมมือทางการค้าผ่านเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างไทยและประเทศสมาชิก DEPA อย่างไรก็ตาม กระทรวงการคลังมีความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นบริการด้านการเงินที่ต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับความตกลงอื่น ๆ ที่ไทยและสิงคโปร์ร่วมเป็นภาคีอยู่ด้วย และเห็นว่า ไทยยังไม่ควรรับพันธกรณีที่ขกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นการถาวรในความตกลง DEPA เนื่องจากภาครัฐยังคงต้องการพื้นที่ในการกำหนดนโยบายทางการคลัง (Policy Space) สำหรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอนาคต โดยปัจจุบันมีสินค้าที่ส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์มาแทนที่สินค้าที่จับต้องได้มากขึ้น อาจทำให้ไทยเสียโอกาสและเสียเปรียบในการกำหนดนโยบายภาษีเกี่ยวกับสินค้านี้ ซึ่งไทยอาจผลักดันให้ภาคีในความตกลง DEPA จัดทำพิกัดศุลกากรของสินค้านี้ได้ ทั้งนี้ ไทยสามารถพิจารณาใช้แนวทางและข้อบทภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ซึ่งระบุว่าประเทศภาคีจะขกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับการส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างกัน โดยขอให้แนวทางปฏิบัติสอดคล้องกับข้อตัดสินใจของรัฐมนตรีองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งปัจจุบันระบุให้ต่ออายุการขกเว้นภาษีไปถึงการประชุมรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ ๑๔ หรือไม่เกินวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๙

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๖ - ๙

๗. ข้อกำหนดและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๗.๑ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗)

๗.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ กำหนดให้การเสนอกรอบการเจรจา ท่าทีของไทยในการเจรจา หรือการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศ หากเป็นเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและมีผลผูกพันในระยะยาว ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเสนอกรอบในการเจรจา ท่าทีของไทยในการเจรจา หรือการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๘. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ/คณะกรรมการเจ้าของเรื่อง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมพิจารณาแล้ว เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

๘.๑ เห็นชอบการขอเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA และเห็นชอบร่างกรอบการเจรจาความตกลงดังกล่าว ตามข้อ ๓.๔

๘.๒ มอบหมายให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการขอเข้าร่วมการเจรจาเพื่อเข้าเป็นภาคีความตกลง DEPA โดยมีกระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประเสริฐ จันทรวงทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานปลัดกระทรวง

กองการต่างประเทศ

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๖๘๙๑

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๐๒๙

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ chin.p@mdes.go.th